

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי כ"ו אב תשע"ח | דף היומי בבלי: זבחים קטז.

דף היומי בהלכה: מסעיף י' עד סעיף י"ב.

מוסר: נפוצות ישראל פרק ו' מ"והנה הלוקוס" עד תחילת פרק ז'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יא 'הקנאה גם היא' עד פרק יג 'אמנם על כל פנים'.

הדף היומי בהלכה

האם יתכן איסור 'אוהל' בכיסוי כלי?

כיסוי שהוא מיועד לכיסוי הכלי). ויש מהראשונים שסוברים שאין איסור אף בכיסוי כלי רחב; וראוי להחמיר כדעה הראשונה, אך אין למחות ביד המקל. [משנ"ב שיט, מט, וביה"ל יב, ד"ה הכפיפה; ביאורים ומוספים דרשו, 48, 55 ו-56; (ושם שטו, 100)]

כלי רחב מאוד, כגון סירים של מטבחים מוסדיים, שיש בו חלל ריק של טפח מעוקב (טפח = 8-9.6 ס"מ, לשיטות השונות) בנוסף על תכולתו - דעת רוב הראשונים, וכן פסק בשולחן ערוך, שאסור לכסותו בשבת, משום שנראה כאוהל. ואינו נראה כעושה אוהל אלא כשמכסה את כולו, ולכן מותר לכסות את מקצת הכלי. ויש המאחרונים שסובר שאסור לכסות גם כלי שאינו רחב (אם אין היכר

הדף היומי בהלכה

צנצנת ובה תמצית תה עם השקיות - האם מותר להוציא ממנה תמצית בשבת?

מעונין לשתות את המשקה לאלתר, רשאי לערות בנחת חלק מהמשקה לכלי אחר, ובהגיעו אל המשקה המעורב בפסולת, יפסיק ולא יוציאנו; ומכיון שמתיר חלק מהמשקה בתערובת עם הפסולת, נמצא שאינו מפריד בין ה'אוכל' לפסולת. וראה תקציר למחר.

[שו"ע שיט, יד, ומשנ"ב נג-נה; וראה שעה"צ מד]

כלי שיש בו משקה ובתחתיתו שקועה פסולת, וכגון תמצית תה שהוכנה באמצעות שקיות תה, והיא מונחת בצנצנת והשקיות מונחות בתחתית הצנצנת - אם חפץ לשתות את המשקה לאלתר, מותר לערותו לכלי אחר, ולהותיר את הפסולת במקומה; מפני שאין זה נחשב לברירה בכלי, ונמצא שמוציא 'אוכל' מן הפסולת, ביד, על מנת לאוכלו לאלתר, שזו ברירה 'דרך אכילה'. ואם אינו

הדף היומי בהלכה

האם מותר לשפוך את המים מה'לָבָן'?

נדונה כ'ברירה', ויש אומרים שאף אם המים מעורבים מעט בלָבָן אין איסור בהפרדתם, משום שרבים אינם שופכים את המים אלא אוכלים את הָלָבָן יחד עם, ועל כן נחשבים הָלָבָן והמים כמין אחד.

[ביאורים ומוספים דרשו, 53; וראה שם, 54]

בגביעי 'לָבָן', מצוי שמצטברים מים מעל גבי הלבן, והפוסקים דנים בנוגע לאיסור 'בורר' בהפרדתם מהלָבָן; יש אומרים שהלָבָן והמים נחשבים לשני מינים, ולכן אסור לשפוך את המים, אלא אם כן שופך עמם גם מעט מהלָבָן. ויש אומרים שאם המים צפים מעל הָלָבָן ואינם מעורבים בו כלל, וכמצוי בגביעי לָבָן שעמד זמן רב ללא תזוזה - אין הם נחשבים כמעורבים, וממילא אין שפירת המים

משנכנס העני לחדרו של האדמו"ר מטאהש זצ"ל, התלונן ואמר: אני רואה שגם כאן העסק מתנהל לפי 'אינטרסים'... מדוע הכניסו לפניי את פלוני הגביר, בזמן שאני הייתי לפניו בתור?

התוכנית נתקעה? הטיול התפספס? עקפו אותך בתור? - תוכנות מאלפות ממעשה שאירע בחדר קבלת הקהל של האדמו"ר מטאהש זצ"ל | ליום
היארציית כ"ז באב

והבין שבוודאי בא לזכותו במצוות צדקה למהדרין מן המהדרין, אך מה יעשה ואין בידו מעות כעת. והנה הבחין הרבי כי בסמוך לפניו יושב לו יהודי נכבד עשיר ובעל בעמיו, קם ועשה מעשה: הורה לגבאי שיכניס את העשיר לפני העני, מתוך מחשבה שהעשיר ישאיר בידו כסף ולאחמ"כ יתנו לעני הנכנס אחריו. וכך הוה. משנכנס העני, התלונן בפני הרבי ואמר: באתי הנה כי סמכתי שכאן הוא מקום המתנהל ב'דרך האמת', והנה רואה אני שאף כאן יש 'אינטרסים'... וכי מחמת שעני אני אפשר לזלזל בכבודי - שאמתין יותר משורת הדין וייכנס העשיר לפניי והנה, לאמיתו של דבר, כל דבריו טעות והבל הם. שהרי כל מה שנעשה לא היה אלא להיטיב לו עצמו. "אף אנו נלמד מכאן 'דרך אמונה' לפקוח עיניים עיוורות - מדוע 'מלא קושיות' אתה, מה לך בוכה וצועק, טוען וזועף על הא ועל דא, הרי הכל מסתובב סביב טובתך להיטיבך באחרייתך. ואדרבא כל הריחוק וההפסד הוא דייקא כדי להרוויח אותך, ולהעניק לך נתינה הגונה ברוח וגשם"... אגב, סיום המעשה הוא, שלאחר מכן לקח העשיר את העני ברכבו למחוז חפצו, והנה ראה שבידו הצ'ק שהוא נתן לידי הרבי - כשהוא צרור וחתום מבלי שהרבי יראה את הסכום שנכתב בו (למעלה מעשרת אלפים דולר). חזר העשיר לבית הרבי, ואמר בכאב: אכן, קטונתי במעש ובדעת, ולא אתערב לרבי בעניני צדקה, אבל זאת קשה על לבי מדוע לא פתח הרבי את הצרור החתום, לפחות כדי לדעת כמה הסכום שנשתלשל לידי. אמר לו הרבי מתוך אש אהבת ישראל אשר בקרבו: "לאיזה צורך עלי לדעת מהו הסכום? העיקר שהעני יודע עתה מהו הסכום!"

מנחם מענדל ויזל
ימי בין הזמנים גדושים בתוכניות כידוע, מהן תכניות שמתבצעות ומהן ש'מתפספסות' ולא נותר מהן אלא 'רבות מחשבות'. זה יכול להיות רכב שהושבת בדיוק לפני יציאה מתוכנית; נסיעה ארוכה ליעד כלשהו שבסופה מגיעים לשער נעול עם שלט של 'אין כניסה', ועוד כהנה וכהנה תקלות ואכזבות, ודוגמאות לא חסרות.

הסיטואציות הללו גרמו לי להרהר קצת בימים האחרונים על 'השגחה פרטית' ועל הדרך שבה אנו מקבלים את מה שהיא מזמנת לנו. תיתכן מציאות של יהודי ששם שמים שגור בפיו, שחי במציאות היומיומית את ה' יתברך המנהיג את הכל בהשגחה פרטית נפלאה, מבין שהכל מה', גם הדברים הנעימים וגם אלו שפחות נעימים - אבל עדיין חסרה לו ההבנה הפשוטה שהקב"ה טוב ומיטיב, והכל הכל לטובה. בהקשר הזה ראיתי דברים נפלאים מהגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על הפסוק בפרשתנו (יד א) "בנים אתם לה' אלוקיכם". מי שזוכר תמיד שהוא בן לאביו שבשמים, מלבד שלא ידאג על עתידו, גם יקבל באהבה ושמחה את כל הקורות אותו. ולא יאמר: אוי לי שכך עלה בגורלי... שהרי יודע הוא ש'רחמי האב על הבן' ומאמין באמונה שלימה שהכל בחשבון משמים ממעל לטוב לו כל הימים. ומספר בהקשר לכך מעשה שאירע עם האדמו"ר מטאהש זצ"ל - שהיום הוא יום היארציית שלו, זכותו תגן עלינו: פעם בעת קבלת קהל הבחין הרבי שמחוץ לחדרו יושב אחד העניים המפורסמים,

הסיפור היומי

היהודי נכנס לסטייפלער עם קוויטל, אך מרן זצ"ל צעק עליו מאד והוא נאלץ לצאת. כשסיפר זאת לאנשים שעמדו בחוץ, יעצו לו שיכנס לבתו של הסטייפלער הגרה בסמוך וישאל אותה מה לעשות

אליה. לאותו אדם היה ביד תיק ג'יימס בונד, ומששאלה אותו מה יש לו בתוך התיק, פתח, וראתה שם את אחד העיתונים מעיתוני הצהרים. מיד אמרה שיוציא את אותו עיתון ויזרוק אותו לפח שהיה שם. "ועכשיו" - אמרה לו - "תכנס שוב אל הרב". ואכן נכנס שוב עם אותו תיק בלי העיתון הנ"ל, הסטייפלער קיבלו בסבר פנים יפות והקשיב לו כאילו לא קרה כלום. בצאתו הביע את התפעלותו שאכן היה אצל צדיק גדול שחש בקיומו של דבר מכוער אפילו שלא ראהו.

(אשריך ישראל)

כי עם קדוש אתה לה' אלהיך

סיפר הר"ר אברהם בלומנשטוק את אשר שמע ביום ההלוייה של בעל ה'קהילות יעקב', הסטייפלער זצוק"ל, מפי אחד המתגורר ב'יד בנימין' שגיסו סיפר לו את המעשה שבדיו הוה. הלה נכנס לסטייפלער זצוק"ל ורצה לתת לו קויטל עם בקשה, אך הסטייפלער זצוק"ל צעק עליו מאד. אינני זוכר בדיוק את המלים שאמר לו, אבל צעק עליו מאד ונאלץ לצאת מן החדר.

כשיצא סיפר את אשר קרהו לאנשים שעמדו בחוץ, והם הציעו לו שיכנס לבתו שגרה סמוך לחדרו, יספר את הנ"ל וישמע ממנה מה לעשות. ואכן הוא נכנס

בשעות אחה"צ צלצל הטלפון בביתו של אותו מחזיק תורה. מעבר לקו נשמע קול בלתי מזכר של אדם שהציג עצמו כשותפו של הגביר לעסקה האמורה. "כיצד לא פנית אלי להציע לי להיות שותף עם הקב"ה בעסק?" התרעם

ההצעה של מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל לעשיר שרצה לתרום מעשר מרווחיו

לטובת החזקת תורה מחצית מרווחיו.

למחרת היום התבשר אותו נושא בעול התורה, כי ההצלחה האירה את פניה לגביר וכי מחצית מרווחיו הועברו בהעברה בנקאית לחשבון הבנק של הכולל שבראשותו. סכום זה היה בו כדי לכסות מחצית מהוצאותיו הדחופות של הכולל, אולם לא את כולן, אך הישועה לא אחרה לבוא. בשעות אחר הצהריים צלצל הטלפון בביתו של אותו מחזיק תורה, ומעבר לקו נשמע קול בלתי מזכר של אדם אשר הציג עצמו כשותפו של הגביר לעסקה האמורה. "הכי צד לא פנית אלי להציע לי להיות שותף עם הקב"ה בעסק?" התרעם הלה. ומשנענה כי ברכתו של הגרא"ל התייחסה לעסקה בכללותה, וכי אף הוא יכול להכניס עצמו לאותה שותפות מבורכת עם הקב"ה - העביר עוד באותו היום מחצית מרווחיו שלו, סכום אשר השלים את צרכיו של הכולל במלואם באופן מדויק. (שמח זבולון עמ' רמ"ג-רמ"ד - כאיל תערוג תשע"ד)

עשר תעשר את כל תבואת זרעך (דברים יד, כב)

היה זה כאשר הגיע אחד מגדולי מחזיקי התורה בדורנו אל נדיב מסוים, כדי להתרימו לטובת רשת הכוללים שבראשותו, ונענה כי הלה אמר באותו היום לסגור עסקה גדולה בשותפות עם גביר נוסף, וכי במידה ואכן תצא היא אל הפועל ותניב רווחים כצפוי מתחייב הוא להעניק עשירית מרווחיו לצדקה. באותו מעמד יצר אותו מחזיק תורה קשר עם ביתו של מרן הגרא"ל וביקש ממנו לברך את הגביר להצלחה בעסקה המתוכננת. ואכן הגרא"ל נענה ואף שוחח ישירות עם הגביר, אשר התחייב בפניו כי אם יצליח ה' דרכו יעניק עשירית מרווחיו לצדקה. אלא שהגרא"ל לא הסתפק בכך. למה רק עשירית? וכי לא מוטב שתעשה שותפות עם הקב"ה ותחלוק עמו את רווחיך מחצה במחצה, הלא ה' יתברך הינו השותף הטוב ביותר באשר לו הכסף ולו הזהב", טען מרן. הגביר נענה בו במקום, התחייב לקחת את הקב"ה כשותף עמו בעסקה, ולהעניק

איפה עושים ביטוח נגד שושנה ברגל, סיפורה של תמונה מס' 199, זמה קרה לסיני שהגיע לסלבודקה

עוד נקרא בגליון, על ששת האחים שרבו במשך 15 שנים על הדירה שנפלה להם בירושה, אבל מריבה מסוג שונה לגמרי ממה שאתם מכירים; על היהודי מרמת אלחנן שהיה מוציא מטבעות לצדקה מתוך קופסת כדורי אקמול; וכיצד יכולה חוות דעת תמימה על גדר של ישיבה, ללמד על אישיותו של אדם ועל עתיד חייו.

ועוד בגליון: כיצד הגיב הקצין הנאצי כאשר בעיצומה של ה'אקציה' ניגש אליו ישיש יהודי ואיחל לו בטבעיות ובנעימות: "בוקר טוב הער מילר". מה היה סודו של הזקן ממרוקו שזכה וכל בניו צמחו יראי ה'. ואם אתם שותים לעתים תה סיני, המעשה שאירע ברחובות סלבודקה, כאשר קבוצת ילדים התקלסו בסיני עם תלבושת מסורתית שהגיע משום מה לבקר בעיירה - עשוי לנגוע לכם ממש 'למעשה'.

ומכאן לכמה מהנידונים המרתקים המופיעים בגליון: האם מותר לעשות כתר לספר תורה מעגילים שהיו על אוזני בני אדם? האם כהן שלאחר ירידתו מהדוכן עונה למברכים אותו "ברוכים תהיו", עובר באיסור 'בל תוסיף'? מדוע תפילת הדרך נאמרת בלשון רבים? והיכן נהגו לקרוא לילדים בשמות של חיות כסגולה למניעת חולי.

סקירה קצרה ותמציתית מפי עורך עלון 'לקראת שבת' הרב משה הרמן על התכנים המיוחדים שיופיעו בעלון השבוע א"ה

איפה עושים ביטוח נגד שושנה ברגל? מדוע החזיק היהודי מברוקלין בכיסו דווקא מטבעות של רבע דולר? וסיפורה הדרמטי גדוש ההפתעות של תמונה מס' 199 - כל זה רק ההקדמה למה שמצפה לנו השבוע בגליון 'לקראת שבת'. נקרא על העץ בחצר ישיבת חכמי לובלין שספג את דמעותיו של הבחור שנודע לימים כפוסק הדור, ומה היה הנוסח המיוחד של הבקשה בה שפך את לבו לילות רבים לפני הקב"ה. מה אמר מרן הגרא"ל שטיינמן לבעלי חנות 'אחים גיטלר' שבאו להתיעץ עמו אודות מיקומה של החנות שמחזיקה שלוש משפחות אברכים. מה היה תפקידה של חברת 'עבודת הקודש' בישיבתו של הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל, שכלל עמידה סמוך לבימה פעמיים בשבוע במשך שתיים, ועל הצדיק שעמד במשך 24 שעות רצופות בתפילה ללא נוע.

במרכז הגליון מופיע סיפור מופלא שלא יותיר אף קורא אדיש - סיפורו האישי של הגאון רבי נתן איינפלד שליט"א שזכה למופת גלוי מברכתו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א - ברכה שניתנה מאחורי דלת סגורה ופעלה באופן מידי בלי להותיר שום מקום לספיקות.

אחד הילדים השתמש בטוסטר שהיה בדירת הנופש לחמם סנדוויץ שבתוכו בשר, ולבסוף התברר שהטוסטר חלבי: מה דין הטוסטר, והאם במקרה שלא ניתן להכשירו חייבים לשלם את הנוק

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

ובכן, אם הטוסטר אינו בן יומו, כלומר שלא השתמשו בו לחלבי במשך 24 השעות האחרונות, לא נאסר. זאת ועוד: גם אם הבשר יצא מתוך הלחם ונגע בעצמו בטוסטר, אם הטוסטר אינו בן יומו מועילה לו הגעלה ואין צריך ליבון, ויש אפשרות להפריד את המגש הפנימי מהטוסטר ולהגעילו [אם לא נגע הבשר בחלק החיצון]. אך אם הוא בן יומו, ועשו בו בשר תוך 24 שעות מהשימוש בחלב, אזי נאסר הטוסטר ואין דרך להכשירו אלא בליבון שהורס את הכלי וכמו שהתבאר בהרחבה במדורנו 'לקראת שבת' פרשת דברים.

אלא שיש לדון לפטור מלשלם גם כשהכלי נאסר, משום היזק שאינו ניכר. ונחלקו הפוסקים האם גם בשומר יש פטור של היזק שאינו ניכר או רק במזיק, יעויין במג"א להלכות פסח סי' תמג וחק יעקב שם. ובשער המלך הלכות חובל ומזיק פ"ג ה"ג דן ממש בנידון כזה, במי ששאל כלי חרס והטריף אותו, שאין לו הכשרה, והאריך בדין היזק שאינו ניכר בשומרים. עוד דן לפטור משום מתה מחמת מלאכה, ומסיק שפטור מלשלם משום שהמוציא מחברו עליו הראיה.

שאלה: ידידיה התארח עם משפחתו לכמה ימי נופש בדירת חברו ישראל, וקיבל רשות להשתמש בכלי המטבח. אחד מהילדים של ידידיה השתמש בטוסטר של בעל הבית לחמם סנדוויץ שבתוכו בשר. כשחזר ישראל שמע שהשתמשו עם הטוסטר לבשר, ואמר לידידיה שהטוסטר חלבי ועל ידי שהשתמשו בו לבשר הוטרף, ואי אפשר להכשירו אלא בליבון שהורס את הכלי לגמרי. והשאלה היא האם ידידיה צריך לשלם על הטוסטר.

תשובה: תחילה יש לדון האם ידידיה חייב על נזק שעשה בנו שלא הגיע למצוות. והתשובה היא שהוא בוודאי חייב, לא מדין מזיק כיון שלא הזיק בעצמו [ויש רק מצוה לצאת ידי שמים לשלם את נזקי בנו], אלא מדין שואל שחייב על הכלים גם באונס.

ובעיקר דין הטוסטר יש לדון האם הוא נאסר על ידי הבשר, שהרי הלחם הוא שנוגע בטוסטר ולא הבשר, והלחם רק בלוע מהבשר, והכלל בהלכות תערובות הוא שבלוע באוכל אינו יוצא בלא רוטב כמבואר ביו"ד סי' ק"ה ס"ז.

קנין חכמה - מסילת ישרים

"בהיותי בחור צעיר טיילתי פעם בתקופת בין הזמנים בפתח תקוה בשעת חצות ליל. והנה הגיעו לאוזני צלילים ענוגים של לימוד מוסר... פניתי לחברי ואמרתי: בואו ונלך אחר הקול..."

הקולות הקסומים שבקעו מיישיבת לומז'ה ונשמעו כעבור עשרות שנים בכפר חסידים

"והנה, המשיך לספר, "הזדמן שלאחר עשרות שנים החיליתי לומר 'חבורת' בישיבה בכפר חסידים, ומפני הכבוד ירדתי לכפר ליתן שלום לראש הישיבה. באישון ליל תרתי אחר מעונו, חפשתיהו ולא מצאתיהו. לפתע הבחנתי באור הבוקע מבעד לאילנות. שמתי פני לשם. עמדתי כמסומר במקומי מבלי יכולת להניע איבר, שומע הייתי באותו רגע בדיוק את אותם צלילים של לימוד המוסר ששמעתי בימי חורפי. חשבתי שהנני חולם בהקפי. התקרבת אל החלון וראיתי את אותו בחור מיישיבת לומז'ה, אשר על אף היותו ראש ישיבה מפורסם וסב לנכדים, נשאר אותו בחור כשהיה..."

(משל האבות)

"וכן בענין המדות, מוכרחת לו קריאת מאמרי המוסר לקדמונים או לאחרונים" (מסילת ישרים פרק יב).

סיפר הגרב"מ אזרחי שליט"א: א: בהיותי בחור צעיר טיילתי פעם בתקופת בין הזמנים בעיר פתח תקוה בשעת חצות ליל. והנה הגיעו לאוזני צלילי הוד ענוגים של השתפכות הנפש אל אלוהים, לימוד מוסר מתוך הזדככות והיטהרות נפשית, מין שירת כיסופים אל בורא העולם. פניתי לחברי ואמרתי: בואו ונלך אחר הקול. ככל שהתקרבנו הלך הקול והתגבר כשאגת ארי, עד שהגענו אל היכלה של ישיבת לומז'ה וראינו את הגר"א משקובסקי זצ"ל, שהיה אז בחור, יושב ומתמיד ליד כותל המזרח, פרוש ומובדל מכל העולם...

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם ייתכן לעבור על איסור לשון הרע ורכילות כאשר השומע כבר יודע את הדברים ולא מחדשים לו מאומה?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

את ההקפדה של השומע כדי לעבור על האיסור. אחת ההשלכות ההלכתיות הנובעות מכך מבוארת בדברי חפץ חיים לקמן, שאם גינה את שמעון בפני שנים, ואחד מהם עבר על איסור רכילות וגילה זאת לשמעון, אף על פי כן אסור לשני לגלות לשמעון שגם הוא שמע זאת מראובן, כיון שלפעמים באים למריבה מחמת השני, שעורר את הרכילות מחדש, וזאת מלבד מה שמחזק את השנאה בלב ראובן, כי כששומע מפי שנים מתקבל אצלו יותר שכן דיבר עליו שמעון.

האם ייתכן לעבור על איסור לשון הרע ורכילות כאשר השומע כבר יודע את הדברים ולא מחדשים לו שום פרט? בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (כלל א' מהלכות רכילות סעיפים י-יא) אנו למדים, כי גם אדם שמזכיר לרעהו איזו רעה או גנות שחברו עשה לו, כדי לעורר על ידי כך את המחלוקת הישנה ביניהם, עובר על איסור רכילות, למרות שלא חידש שום דבר לשומע.

בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים הסבר לכך, שגדר איסור רכילות הוא משום שגורם קטטה ושנאה, ולכן די בכך שמזכיר דבר שנשכח ומעורר בכך